

نامه به سردبیر

طرح راد ۲: موفقیتی دیگر در حوزه معاونت آموزشی دانشگاه علوم پزشکی شهید صدوقی یزد

مهرداد مستغاثی*^۱، محمود نوری شادکام^۲، رضا بهنام فر^۳، محمد رضا حیدری^۴، عاطفه گل محمدی^۵

آموزشی دانشگاه‌های علوم پزشکی در پنج حوزه زیر تحت عنوان طرح راد مورد بررسی قرار گرفت:

۱- مبانی حاکمیتی آموزش (برنامه عملیاتی و گزارش عملکرد شورای دانشگاه، شورای آموزشی، جلسات معاون آموزشی، توزیع بودجه، ثبات مدیریتی و مدیریت جذب هیأت علمی)؛

۲- توسعه آموزش (حذف رشته، رشته‌های موجود و راه‌اندازی رشته)؛

۳- مدیریت آموزشی (قبولی در مقاطع بالاتر، وب سایت معاونت آموزشی و نمرات دانشجویان)؛

۴- توسعه کیفی (آموزش مداوم، مرکز مطالعات، نقطه نظرات مدیران وزارت بهداشت، فعالیت‌های ویژه و جشنواره شهید مطهری)؛

در راستای سیاست‌های علم و فن آوری ابلاغی توسط مقام معظم رهبری، ساماندهی نظام‌های ارزیابی، اعتبارسنجی و رتبه‌بندی در حوزه‌های علم و فن آوری به‌عنوان یکی از سیاست‌های کلان علمی کشور در دستور کار قرار گرفت. وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی نیز بر همین اساس اقدام به رتبه‌بندی آموزشی دانشگاه‌های علوم پزشکی کشور نمود.

به‌منظور شناسایی نقاط ضعف سیستم‌های آموزشی دانشگاه‌ها و تلاش منسجم و هماهنگ ستاد وزارت و دانشگاه‌ها برای رفع موانع و مشکلات، هدایت دانشگاه‌ها به سمت اهداف کلان سنجش آموزش عالی کشور و افزایش روحیه همکاری در فضایی سالم و رقابتی برای سرعت بخشیدن به بالندگی دانشگاه‌های علوم پزشکی کشور در بخش آموزش؛ شاخص‌های

۱- مرکز مطالعات و توسعه آموزش علوم پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی شهید صدوقی، یزد، ایران

۲- دانشیار، گروه اطفال، دانشگاه علوم پزشکی شهید صدوقی، یزد، ایران

۳- دکترای مدیریت آموزشی، کارشناس مرکز مطالعات و توسعه آموزش علوم پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی شهید صدوقی یزد، ایران

۴- کارشناس آموزش معاونت آموزشی دانشگاه علوم پزشکی و بهداشتی و درمانی شهید صدوقی یزد، ایران

۵- گروه مرکز مطالعات و توسعه آموزش علوم پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی شهید صدوقی، یزد، ایران

* (نویسنده مسئول)؛ تلفن: ۰۹۱۳۱۱۴۷۱۴۱، پست الکترونیکی: mehrdadmostaghaci@gmail.com

تاریخ پذیرش: ۱۳۹۴/۱۱/۱۲

تاریخ دریافت: ۱۳۹۴/۱۰/۲۳

عدم پیشرفت هر دانشگاه را به‌خوبی نشان دهد (۵-۱،۴).

توسعه کمی آموزش

در حیطه توسعه کمی آموزش؛ سه شاخص تعداد رشته‌ها و مقاطع موجود، رشته‌های راه‌اندازی شده و حذف شده در دانشگاه در سال تحصیلی ۱۳۹۲-۱۳۹۳ مورد ارزیابی قرار گرفت. در کنار شاخص رشته‌های موجود که نشان دهنده بزرگی و توان مدیریت دانشگاه در حفظ وضعیت موجود است، تلاش برای توسعه کمی دانشگاه و حفظ دستاوردهای گذشته نیز مورد توجه قرار گرفت. در نهایت براساس امتیاز کلی این حیطه، امتیاز شاخص‌های رشته‌ها و مقاطع موجود با وزن ۶۰ و امتیاز رشته‌های جدید و مقاطع نوگشایی شده با وزن ۴۰ با هم جمع شدند (۱ و ۴).

حاکمیتی

در حیطه حاکمیتی که معرف شیوه کلی مدیریت آموزشی دانشگاه است شاخص‌های برنامه محور بودن، مدیریت جلسات مرتبط با حیطه آموزش، شیوه اداره بودجه آموزشی، مدیریت جذب اعضای هیأت‌علمی و ثبات مدیریت‌های آموزشی دانشگاه مورد بررسی قرار گرفت. شاخص جلسات شورای دانشگاه به عنوان محور تصمیم‌گیری‌های دانشگاه که می‌تواند زمینه را برای شتاب‌بخشی و اتخاذ تصمیمات مناسب به‌خصوص در زمینه آموزش فراهم آورد؛ شاخص تعداد جلسات شورای آموزشی و شوراهای معادل به‌عنوان شاخصی برای تعیین میزان ارزش‌گذاری برای تفکر جمعی و انجام برنامه‌ریزی گروهی؛ شاخص تعداد جلسات رسمی معاون آموزشی دانشگاه به‌عنوان شاخصی مناسب و قابل اندازه‌گیری از تعاملات دوطرفه بین ستاد و صف؛ شاخص نحوه توزیع بودجه آموزشی دانشگاه و وجود برنامه و معیارهای مشخص و امضای تفاهم‌نامه با مسوولان واحدهای تابعه؛ شاخص برنامه جذب اعضای هیأت‌علمی که نگاه برنامه محور و بلند مدت در جهت حفظ هرم هیات علمی و تناسب بین اعضای هیأت‌علمی بالینی و غیربالینی را نشان می‌دهد؛ و شاخص ثبات مدیریتی، با توجه به این که آموزش علوم پزشکی یک حیطه تخصصی است و تجربه مدیران در اداره امور مربوط به آن از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است، در این شاخص میانگین مدت مدیریت مدیران آموزشی و سابقه آنها در سمت‌های

۵- توجه به اهداف نقشه جامع علمی کشور (برنامه‌ریزی و اجرای اهداف کلان نقشه و توجه به اخلاق حرفه‌ای) (۱،۲).
مدل رتبه‌بندی مورد استفاده برای طرح راه، با در نظر گرفتن ویژگی‌های زیر طراحی و مورد استفاده قرار گرفت:
۶- ساده و روان بودن به‌نحوی که برای اجرایی شدن نیاز به مقدمات پیچیده نداشته تا امکان انجام مرتب و سریع آن فراهم‌شده و بتوان نتایج لازم را از آن استخراج و در زمان مناسب از یافته‌ها استفاده کرد.
۷- مبتنی بر اصول و مستندات علمی بوده و با استفاده از دانش روز این حوزه طراحی شده باشد؛
۸- مشارکتی باشد و همراهی ستاد وزارت و دانشگاه‌ها را به حداکثر برساند؛
۹- مرحله‌بندی شده بوده و باعث شود تا دانشگاه‌ها افق آینده کار را نیز ببینند و در بستر زمان زیرساخت‌های لازم برای ارتقاء خود را فراهم آورند؛
۱۰- به فرآیندهای کلان پرداخته و در بستر این فرآیندها به ورودی‌ها و خروجی‌ها توجه شود، در این فرآیند با کاستن از جزئیات، استقلال دانشگاه‌ها حفظ می‌شود؛
۱۱- متناسب با مختصات کشور بوده و بحث ادغام و همچنین توجه به مبانی فرهنگی و اسلامی را به‌خوبی لحاظ نماید؛
۱۲- در جهت افزایش انگیزه کاری دانشگاه‌ها حرکت کرده و به شکلی استانداردسازی صورت گیرد که انگیزه دانشگاه‌های کوچک کشور از بین نرفته و در عین حال شأن دانشگاه‌های پیشرو نیز در نظر گرفته شود (۳-۱).
در این رتبه‌بندی، هرچند رتبه‌ها حائز اهمیت هستند ولی برای تفسیر دقیق‌تر، با نمرات تراز شده، اختلاف بین دانشگاه‌ها نشان داده می‌شود. نمرات تراز شده حاصل تقسیم نمره هر دانشگاه بر نمره بالاترین همان دانشگاه در آن شاخص یا حیطه و ضرب آن در عدد ۱۰۰ است. همچنین رتبه‌های دور اول دانشگاه‌ها نیز ارائه شده بود تا بستر مناسبی جهت مقایسه و ارزیابی تغییرات عملکرد هر دانشگاه بین دو دوره فراهم شود. این مقایسه از این جهت اهمیت دارد که می‌تواند پیشرفت، افت یا

منتخب دانشگاه با در نظر گرفتن میزان بدیع بودن و تاثیر آنها در ارتقا و رشد کیفی آموزش مورد ارزیابی قرار گرفت. در ارزیابی امتیاز کلی حیطه توسعه کیفی آموزش به شاخص‌های عملکرد مرکز مطالعات و توسعه آموزش (وزن ۵۰)، عملکرد آموزش مداوم (وزن ۲۰)، نظرات مدیران ارشد معاونت آموزشی وزارت (وزن ۱۵)، مدیریت جشنواره آموزشی شهیدمطهری و معرفی طرح‌های برتر کشوری (وزن ۱۰) و فعالیت‌های خاص و ویژه منتخب دانشگاه با در نظر گرفتن میزان بدیع بودن و تاثیر آنها در ارتقا و رشد کیفی آموزش (وزن ۵) داده شد (۱،۴).

برنامه‌های علمی کلان کشور

همه دانشگاه‌ها لازم است برای رسیدن به اهداف بلندمدت آموزش پزشکی کشور در مسیر مشخص شده حرکت کنند. در این حیطه توجه دانشگاه به نقشه جامع علمی کشور و تلاش برای ایفای نقش موثر در دستیابی به اهداف آن، از طریق ارزیابی تعداد تفاهم نامه‌های بین‌المللی منعقد، تعداد دانشجویان و اعضای هیأت‌علمی خارجی و توجه عمیق به مفاهیم اخلاق حرفه‌ای و تلاش برای تربیت دانشجویان در این راستا مورد ملاحظه قرار گرفت. برای محاسبه امتیاز کلی حیطه برنامه‌های علمی کلان کشور امتیاز شاخص حرکت در راستای نقشه جامع علمی کشور و شاخص اخلاق حرفه‌ای با وزن مساوی با هم جمع شدند. رتبه‌بندی کلی براساس نتایج رتبه‌بندی کلی بعد از ترکیب امتیازات دانشگاه‌های علوم پزشکی کشور در پنج حیطه توسعه آموزش با وزن ۲۰، حاکمیت با وزن ۲۵، مدیریت آموزش با وزن ۲۰، توسعه کیفی آموزش با وزن ۲۰ و حرکت در راستای برنامه‌های کلان علمی کشور با وزن ۱۵ انجام شد (۱،۴).

رتبه‌بندی قبلی بر مبنای مطالعاتی که در سال ۱۳۸۹ انجام گرفته بود، در سال ۱۳۹۰ صورت پذیرفت (۵). و رتبه‌بندی فعلی در سال ۱۳۹۳ انجام شد، تعدادی از معیارها تعدیل شده، تعدادی دیگر از معیارها کاملاً تغییر کرده و معیارهای جدیدی هم اضافه گردیده است. در رتبه‌بندی اول که در سال ۹۰ انجام شد و نیز در رتبه‌بندی دوم که در بازه زمانی مهر ۱۳۹۲ تا مهر ۱۳۹۳ تحت عنوان طرح راد ۲ بین ۵۷ دانشگاه علوم پزشکی

مرتبط با آموزش بررسی شد. در نهایت برای محاسبه امتیاز کلی حیطه حاکمیت، امتیاز شاخص‌های برنامه‌های بلند مدت و عملیاتی و گزارش عملکرد آموزشی متناسب با این برنامه (وزن ۱۰)، مدیریت جلسات شورای دانشگاه (وزن ۱۵)، مدیریت شورای آموزشی و شوراهای هم تراز (وزن ۱۵)، جلسات مدیریتی افراد کلیدی معاونت آموزشی با واحدهای محیطی (وزن ۱۵)، شیوه مدیریت جذب هیأت‌علمی (وزن ۱۵)، شیوه مدیریت بودجه آموزشی دانشگاه (وزن ۱۰) و ثبات مدیریت‌های آموزشی دانشگاه با توجه به تجربه و دانش تخصصی آنها (وزن ۲۰) جمع شد (۱،۴).

مدیریت آموزش

در حیطه مدیریت آموزش به‌عنوان یکی از عینی‌ترین حیطه‌های مورد ارزیابی، پیامدهای عینی حاصل از مدیریت آموزشی بررسی شد و شاخص‌هایی نظیر وب سایت‌های معاونت‌های آموزشی دانشگاه‌ها در جهت رفع نیازهای دانشجویان، اعضای هیأت‌علمی و کارمندان، رعایت استانداردهای فنی، همسانی درونی نمرات دانشجویان در دروس تخصصی متعدد که نشان دهنده اعتبار نسبی ارزشیابی‌های پیشرفت تحصیلی دانشجویان است و قبولی دانشجویان در مقاطع بالاتر که حاکی از توانایی دانش‌آموختگان در رقابت در سطح ملی است مورد ارزیابی قرار گرفت. در نهایت براساس امتیاز کلی حیطه مدیریت آموزش با در نظر گرفتن وزن ۳۰ برای شاخص بررسی وب سایت معاونت‌های آموزشی، ۳۵ برای انحراف‌معیار نمرات و ۳۵ برای شاخص قبولی در مقاطع بالاتر محاسبه شد (۱،۴).

توسعه کیفی آموزش

در حیطه توسعه کیفی آموزش به تلاش دانشگاه‌ها برای بهبود وضعیت آموزشی و ارتقای سطح کیفی آموزش‌ها پرداخته شده است. در این حیطه شاخص‌های عملکرد مرکز مطالعات و توسعه آموزش دانشگاه، عملکرد آموزش مداوم، نقطه نظرات مدیران ارشد معاونت آموزشی وزارت درخصوص دانشگاه‌ها، مدیریت جشنواره آموزشی شهید مطهری در سطح دانشگاه، معرفی طرح‌های برتر کشوری و فعالیت‌های خاص و ویژه

تهران با ۹۲/۲۵ رتبه دوم، شیراز با ۹۱/۳۵ رتبه سوم، تبریز با ۷۵/۸۷ رتبه چهارم، کرمان با ۷۵/۲۸ امتیاز رتبه پنجم، اصفهان با ۷۴/۶۴ امتیاز رتبه ششم، مشهد با ۷۰/۸۲ امتیاز رتبه هفتم و یزد با ۷۰/۶۳ رتبه هشتم را در کل دانشگاه‌های علوم پزشکی سراسر کشور کسب کردند (۴).

امید است با استعانت از خداوند متعال و با مساعی و همیاری مسوولین محترم و با همکاری تمامی دست اندرکاران حوزه آموزش دانشگاه، شاهد موفقیت بیش از پیش دانشگاه علوم پزشکی شهید صدوقی در ابعاد مختلف به‌خصوص حیطه آموزش باشیم.

صورت گرفت و نتایج هر دو رتبه بندی در دی‌ماه ۱۳۹۴ اعلام گردید، دانشگاه علوم پزشکی یزد به رتبه کل آموزشی ۸ در هر دو رتبه بندی دست یافت. براساس یافته‌های رتبه‌بندی طرح راد دوم، دانشگاه‌های علوم پزشکی شهید بهشتی، تهران، شیراز، تبریز و کرمان، اصفهان و مشهد به ترتیب رتبه‌های اول تا هفتم کشوری را به خود اختصاص داده اند (۴).

در این رتبه‌بندی، وضعیت دانشگاه‌ها و دانشکده‌های علوم پزشکی کشور در پنج حیطه توسعه آموزش، حاکمیتی، مدیریت آموزش، توسعه کیفی آموزش و حرکت در راستای برنامه‌های کلان علمی کشور مورد ارزیابی قرار گرفت و در نهایت دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی با ۱۰۰ امتیاز (تراز شده) رتبه اول،

References:

- 1- *The proposed model for ranking of the medical sciences university's of Iran, final report*. Medical Education and Development Center, Vice Chancellor for Education, Ministry of Health and Medical education. 2011.
- 2- *Instructions for ranking of the medical sciences university's of Iran*. First stage. Medical Education and Development Center, Vice Chancellor for Education, Ministry of Health and Medical Education. 2011.
- 3- *Instructions for ranking of the medical sciences university's of Iran*. Second stage. Medical Education and Development Center, Vice Chancellor for Education, Ministry of Health and Medical Education. 2014.
- 4- *Final report of ranking of Iranian Universities of medical sciences*. Second stage. Medical Education and Development Center, Vice Chancellor for Education, Ministry of Health and Medical Education. 2015.
- 5- *Final report of ranking of the medical sciences university's of Iran*. First stage. Medical Education and Development Center, Vice Chancellor for education, Ministry of Health and Medical Education. 2014.